

MiradESS

Sobre l'Agroecologia al
Vallès Oriental

Tardor 2022

■ L'ÍNSULA DE L'ESPERANÇA	4
■ UNA MIRADA AL PANORAMA DE L'AGROECOLOGIA AL VALLÈS ORIENTAL	6
■ EN AGROECOLOGIA, INTERCOOPERAR ÉS L'ÚNIC CAMÍ. EXPERIÈNCIES A LA NOSTRA COMARCA	8
■ CONSERVA AGROECOLÒGICA DE TOMÀQUET: RAÓ DE SER I ALGUNES REFLEXIONS	11
■ EL CAMP MANCAT DE RELLEU I LA NOVA PAGESIA MANCADA D'ACCÉS A LA TERRA (I)	14
■ EL CAMP MANCAT DE RELLEU I LA NOVA PAGESIA MANCADA D'ACCÉS A LA TERRA (II)	17
■ RUTES COMPARTIDES PER REDUIR LA PETJADA I EL COST DE LA DISTRIBUCIÓ AGROECOLÒGICA	22
■ ECOFEMINISME I AGROECOLOGIA A LA NOSTRA COMARCA	24
■ REFLEXIONS SOBRE LA SOSTENIBILITAT I L'ESCALABILITAT DELS GRUPS DE CONSUM	27
■ GALLECS, MOBILITZACIÓ CIUTADANA I GESTIÓ PÚBLICA PER A UN PAISATGE QUE ALIMENTI LES PERSONES	30
■ ALGUNS RECURSOS I SERVEIS PER ALS PROJECTES AGROECOLÒGICS	32
■ ANNEX: MAPA DE PRODUCTORES I ELABORADORES AGROECOLÒGIQUES I CONSUM COOPERATIU AL VALLÈS ORIENTAL	

L'ÍNSULA DE L'ESPERANÇA

Gustavo Duch El Pa Sencer

En el bellíssim llibre *Cervantes para las cabras, Marx para las ovejas* el narrador, com li agrada dir-se a Pablo Santiago Chiqueiro, ens porta, en un dels diversos girs inesperats del relat, a la col·lectivització per part de vint famílies andaluses d'una hisenda del senyoret de la zona, pocs anys abans del cop d'estat de 1936. Cert que les condicions d'opressió a les quals estan sotmeses aquestes famílies i una vida molt precària i de moltes lamentacions no els deixa altres alternatives; cert que el context d'ascens de la dreta de llavors tampoc obre cap altra expectativa; cert que les idees revolucionàries socialistes de Don Carlos tenen alguna cosa a veure... però el veritable desencadenant per a tan valenta iniciativa va ser, sens dubte, la lectura de les aventures del boig Hidalgo de La Manxa.

La situació dibuixada en la novel·la de Pablo a Andalusia i la nostra realitat actual a Catalunya, encara que tan distants, tenen algunes semblances. D'una banda coincideix, la discriminació que se sent entre el camp i la ciutat. Per al sector primari d'allà i de llavors, la vida no era fàcil, com tampoc ho és per al sector primari d'aquí i d'ara. Mateo, el pastor protagonista de la novel·la, practicava una agricultura pagesa pensada, sense més pretensions, a garantir amb suficiència la reproducció de la seva forma de vida però la manca d'accés a terres i el control dels "senyorets", li ho dificultaven en extrem. Per a bona part del sector agrícola actual, seguir les directrius de les administracions per a accelerar la seva modernització i creixement a força d'acumular més terres o incrementar el bestiar i adquirir més maquinària, tampoc els ha portat a un bon lloc.

"Cerro Libertad", finca recuperada entre 2017 i 2018 a prop de Jaén. Font: todoporhacer.org

L'agricultura i ramaderia industrial que han practicat ha estat una fórmula per tirar endavant, però ara observen amb molta preocupació una crisi que ja no es presenta com una cosa conjuntural sinó que té tot l'aspecte de definitiva, d'estructural. Com expliquem en el número 43 de la revista *Sobirania Alimentària*, el sistema alimentari industrial es desploma davant el col·lapse de materials crítics com el petroli i els fertilitzants, i els deutes per a pagar aquesta modernització no es poden cobrir en uns mercats de preus moltes vegades per sota dels costos.

Les propostes de les administracions al voltant del sistema agrícola i alimentari que ens presenta tot el ventall polític, insisteixen en models industrialitzats, com la plaga de macrogranges o el suport de monocultius per a obtenir proteïnes vegetals, o bé donen suport a la desagrarització amb els seus projectes d'energies renovables. En definitiva, polítiques construïdes de dalt a baix a les quals tots ens hem acostumat massa plàcidament. Són moltes les demandes i els manifestos amb els quals, des de la societat civil, interpel·lem a les administracions. Però, si la crisi és estructural, canviarà alguna cosa perquè pintem les bastides d'un color o un altre? No s'ha de desconstruir l'edifici? Com?

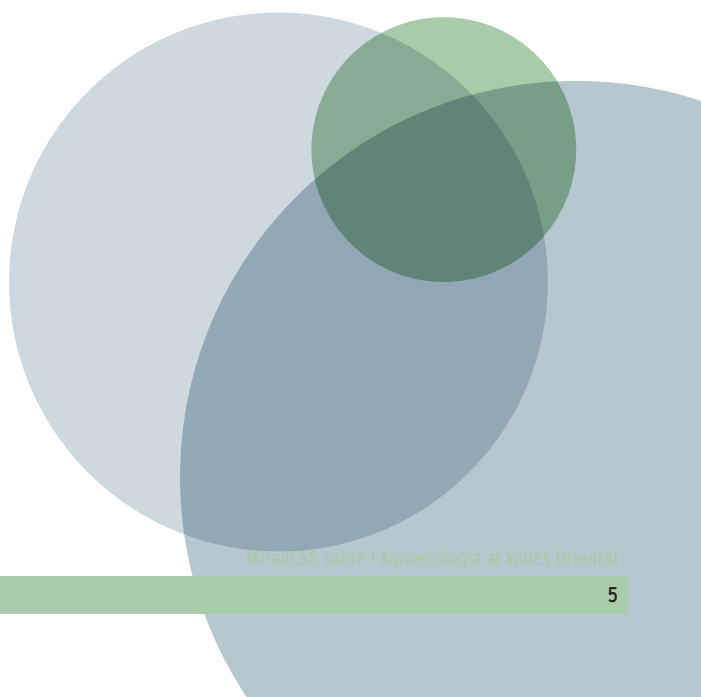
**Si la crisi és estructural, canviarà alguna cosa perquè pintem les bastides d'un color o un altre?
No s'ha de desconstruir l'edifici? Com?**

La col·lectivització de la hisenda aristocràtica de la novel·la per a convertir-la en "l'Ínsula de l'Esperança" pot servir-nos d'inspiració. Primer, perquè porta l'anterior pregunta al lloc apropiat, al medi rural. El capitalisme va posar el seu esforç per acabar amb les formes de vida rurals, sabent que destruïa una mica més que un lloc o un sector. Bombardejava una economia ecològica, la cohesió identitària lligada als territoris, la sobirania en la reproducció de la vida... fins i tot, una sort d'organització comunal semblant a l'anarquisme. Segon, perquè l'«okupació» de Mateo i els seus veïns va ser una acció de desobediència civil per a "alliberar" terres que estaven en desús, com hem vist tantes vegades al Brasil. És a dir, es posa en qüestió els principis sacrosants del capitalisme,

la propietat privada i l'acumulació del capital, i justament amb un element que mai degué ser privatitzat, la terra, i que avui és causa central de molts conflictes, guerres i expulsions. Tercer, perquè, amb aquesta ocupació de terres queda clar també quines han de ser les seves vocacions: enfront de projectes industrials, turístics i especulatius, tan propis d'aquesta fase final del capitalisme, la terra és el lloc on poder trobar formes de vida simbiòtiques -Ella ens cuida, nosaltres la cuidem- retornant al sector primari el protagonisme que ha de tenir en les futures societats. I quart, perquè al meu entendre exposa dos valors en les nostres formes de vida que són crucials: d'una banda, la volta de l'ésser humà a la naturalesa, amb cases, terrenys i ramats col·lectivitzats a partir de gestions comunitàries; i per una altra, enfront del consumisme, recuperar la lògica de viure amb sobrietat per a advertir de l'abundància que ens envolta.

La terra és el lloc on poder trobar formes de vida simbiòtiques -Ella ens cuida, nosaltres la cuidem- retornant al sector primari el protagonisme que ha de tenir en les futures societats.

Què ha succeït en els últims anys perquè tinguem tanta por a desobeir les injustícies? No és això la sobirania alimentària? Hem perdut el do de la bogeria?

UNA MIRADA AL PANORAMA DE L'AGROECOLOGIA AL VALLÈS ORIENTAL

Anna Sánchez i Marc Fernández
Ateneu Cooperatiu Vallès Oriental

El nostre Ateneu sempre ha volgut ser un agent actiu en la promoció de l'agroecologia. Fins ara s'ha acompanyat en un moment o altre dels seus recorreguts a diferents projectes com ara La Fresca, la Kosturica, el Rave Negre, La Magrana Vallesana, l'Ortiga, Katsarola, Estació Vegana, així com als grups de consum per a la producció de conserva de tomàquet. També es va organitzar, el 2019, la taula territorial "La potència del moviment agroecològic comarcal", on es va veure la necessitat de sumar esforços, especialment entre consumidores i administracions locals, per donar suport a les pageses.

Actualment ens trobem una conjuntura cada cop més dura per al sector. Declivi fòssil, vulnerabilitat climàtica, degradació dels sòls, crisi de subministraments i augment dels preus, entre altres factors, fan inviables algunes explotacions i auguren episodis d'inseguretat alimentària cada cop més freqüents. Per tot això, és més important que mai seguir apostant per la sobirania alimentària, des d'un model que garanteixi l'accés universal a una alimentació saludable, així com la cura de la terra i de les persones que la treballen.

Il·lustració de Gisela Bombilà. Font: Gisela Bombilà.

Amb aquesta publicació pretenem visibilitzar iniciatives agroecològiques de la comarca i les seves bones pràctiques, encaminades a enfortir la seva sostenibilitat econòmica. També aprofitar per divulgar i reivindicar els valors de l'Agroecologia, la Sobirania Alimentària i l'Economia Solidària sota un marc compartit. I finalment, i sobretot, entendre com l'Ateneu Cooperatiu pot ser una eina útil al servei d'aquestes iniciatives.

La publicació és el resultat de feina feta en els darrers mesos i que es pot resumir en la consulta de diagnòstic prèvies, el mapatge de les iniciatives agroecològiques de la comarca, dos grups de discussió amb persones expertes (la Nico Duran, l'Anna Corro, l'Uru Guinart, la Marta Pons, el Vicenç Planes i la Carme Garrido), entrevistes a productores i elaboradores (Santi Olivé de Can Jornet, Pere Joan de Can Vila i Agromosaic, el Quino de l'Horta de la Fanecada i Tres Terres, i el Toti de Katsarola), la jornada sobre "Les diferents formes dels grups i coopes de consum" coorganitzada amb Cinc Quarteres, la coordinació i revisió dels diferents articles aquí recopilats, i finalment un directori de recursos i serveis per a la pagesia.

Entre aquestes pàgines podeu trobar el mapa de la comarca amb productores, elaboradores, i grups i cooperatives de consum amb criteris agroecològics.

Entre aquestes pàgines podeu trobar el mapa de la comarca amb productores, elaboradores, i grups i cooperatives de consum amb criteris agroecològics. Per elaborar-lo hem fet servir la base de dades de l'Ateneu, així com d'altres: El Pam a Pam, el directori d'Abastiment Agroecològic de l'Einateca Agroecològica, el de

productores i elaboradores de Cardedeu Agroecològic, el “Mapatge del consum agroecològic organitzat als municipis del Consorci de Gallecs” elaborat per Cucúrbita el 2021, el directori de productes del segell “Productes de Palou” i de “Productes de la Terra del Vallès Oriental”. Com en alguns casos els criteris no són compartits, hem aplicat filtres per comprovar mínimament que aquestes iniciatives facin producció o elaboració ecològica (certificada o no), artesanal, de varietats o productes locals i prioritzin la venda directa o en canals curts.

Segur que n'hauem deixat fora algunes, per desconeixement o perquè al no tenir segells de certificació o de venda directa, ni web on poder consultar, no n'hem pogut conèixer prou les seves pràctiques. Cal assenyalar una altra limitació, i es que no hem arribat a mapejar altres baules de la cadena de valor com poden ser comerços, agrobotigues, distribuïdores, restauració, restauració col·lectiva com ara menjadors escolars, així com horts socials o comunitaris. Queda pendent seguir alimentant el mapa en aquestes direccions.

La mostra de productores està formada bàsicament per finques i cases de pagès on s'ha mantingut la tradició familiar de treballar la terra i amb animals; o per la nova pagesia.

La mostra de productores està formada per finques i cases de pagès on s'ha mantingut la tradició familiar de treballar la terra i amb animals; o per la nova pagesia. Tal com explica Bernat Sala (Revista Vallesos 21: Cooperatives i Associacions per una vida pagesa), la nova pagesia: “sovint és gent jove, amb formació agrària o ambiental, però sense terres ni maquinària, desvinculada familiarment del sector agrari. L'horticultura que practiquen –que necessita una inversió moderada, poca terra, no excessivament depenent maquinària d'alt cost i que dona els primers fruits en qüestió de mesos– ha ofert les condicions mínimes per començar a produir per aquests nous pagesos. Al voltant seu han nascut moltes cooperatives de consum de productes agraris de proximitat”.

En destaquen dos aspectes. Per un costat, enfront de l'especialització de cultius propi de l'agroindústria, amb monocultius dedicats a la producció de biodièsel o de farratges per alimentar els animals, les productores agroecològiques ofereixen una diversitat més àmplia de productes, tot i que encara estem molt lluny de garantir la sobirania alimentària del territori. De fet, segons l'estudi “Terres que alimenten” elaborat per BCN Smart Rural, el Vallès Oriental és una de les comarques catalanes amb menor capacitat per alimentar la seva població amb productes locals, amb grau d'autosuficiència alimentària de només el 8,7%. Per l'altre, davant l'acaparament de terres de l'agroindústria, la nostra mostra compta amb petites explotacions, on la terra s'aprofita al màxim i la intercooperació és bàsica per a la supervivència. Cap iniciativa és totalment autònoma en termes de productes, infraestructura o coneixements.

El nostre és un territori prolífic en nombre de grups de consum. La majoria compleixen amb el model clàssic de grups petits d'entre 10 i 30 famílies. Però, comptem amb dos exemples de grups que han escalat mitjançant un canvi de model.

Pel que fa al consum organitzat, el nostre és un territori prolífic en grups de consum. La majoria compleixen amb el model clàssic de grups petits d'entre 10 i 30 famílies organitzades de forma més o menys informal que s'abasteixen amb una comanda setmanal sigui oberta o de cistella tancada. A la nostra comarca, però, comptem amb dos exemples que han escalat mitjançant un canvi de model, establint-se en un local amb botiga i professionalitzant algunes de les tasques per abastir més persones. És el cas de la Magrana Vallesana a Granollers i la Fresca a Cardedeu. Dos municipis, l'un per la seva densitat de població i capitalitat, i l'altre per la seva composició socioeconòmica i tradició política i associativa, molt proclius a concentrar demanda de consum agroecològic. A la resta de la comarca, però, no veiem una relació directa entre població i número de grups de consum, havent-hi més a la zona de la riera de Caldes i Tenes, que no pas al Baix Vallès.

EN AGROECOLOGIA, INTERCOOPERAR ÉS EL CAMÍ

Anna Sánchez

Ateneu Cooperatiu Vallès Oriental

En un context on el producte ecològic ja està assimilat per les grans distribuïdores i supermercats, on els preus dels subministraments són cada cop més cars a causa de la crisi energètica, i on les conseqüències del canvi climàtic fan cada cop més incert el cultiu, la supervivència per a les petites explotacions familiars i la nova pagesia agroecològiques és cada vegada més complexa. Han de competir, no només amb la producció convencional, sinó també amb la indústria ecològica global. Totes dues compten amb major superfície de terra, i inversió de capital i maquinària, i basen la rendibilitat de les seves explotacions amb condicions de treball precàries per a treballadores del sud global.

La supervivència per a les petites explotacions familiars i la nova pagesia agroecològiques és cada vegada més complexa. Han de competir, no només amb la producció convencional, sinó també amb la indústria ecològica global.

Davant d'aquesta situació, la cooperació entre petites explotacions pageses i ramaderes agroecològiques, moltes vegades és l'única opció per a seguir amb la seva activitat. Ara bé, aquesta fórmula no és nova, les pràctiques cooperatives vénen de lluny a les nostres terres. Des de la gestió popular dels recursos comunals a la baixa edat mitjana, passant per les cooperatives i sindicats agraris creats a principis del segle XX, fins a les xarxes del moviment agroecològic en l'actualitat.

Les pràctiques cooperatives venen de lluny a les nostres terres. Des de la gestió popular dels recursos comunals a la baixa edat mitjana, passant per les cooperatives i sindicats agraris creats a principis del segle XX, fins a les xarxes del moviment agroecològic en l'actualitat.

A continuació, parlem d'exemples vius d'associació entre pageses al Vallès Oriental:

La Cooperativa Agrària del Vallès, prové d'una fusió, l'any 2011, entre cooperatives històriques dels vallesos que havien estat creades vora els anys 80 del segle XX. Tal i com explica Bernat Sala (Vallesos 21: Cooperatives i Associacions per una vida pagesa), moltes cooperatives creades entre els anys 50 i 80: "van servir per facilitar el canvi tècnic exigint per l'especialització i la intensificació de l'agricultura: abaratir l'adquisició de subministraments bàsics per al cultiu mitjançant la compra conjunta, i la facilitació de crèdit i la millora de la posició dels agricultors davant dels mercats mitjançant la transformació i venda en comú de productes agraris."

Actualment l'Agrària està formada per uns 300 socis professionals. Disposa de tres agrobotigues repartides pels vallesos i infraestructura comuna, com un obrador, sitges o un magatzem. També ofereix serveis d'assessorament tècnic a les sòcies. I, a més a més, compta amb producció pròpia, sent líders en la producció i venda de la mongeta del ganxet, una varietat local de mongeta del Vallès.

La Xarxa de Pageses Agroecològiques de Catalunya va ser creada l'any 2007 amb l'objectiu de compartir experiències i coneixements, intercanviar productes, compartir logístiques de distribució i maquinària. Coneguda com "La Xarxeta", avui dia aplega diverses iniciatives de la comarca, com La Kosturika, una de les seves fundadores, de Canovelles; Nicoverd, de Marata; Horta de Tagamanent; Verdilea, de Santa Agnès de Malanyanes; i l'Hort de Can Tabaquet, de Lliçà de Vall.

Ecomaresme és bàsicament un mercat d'intercanvi intern entre petites productores ecològiques del Vallès i del Maresme. Han creat aquesta cooperativa de serveis per reduir el nombre de productes que cultiva cadascuna, fent intercanvis les unes amb les altres, i abastint-se conjuntament de productes que cap de les associades produeix. A més, comparteixen logística de distribució i estan començant a fer producció pròpia. De productores del Vallès Oriental, en formen part: l'Horta de la Fanecada, Cal Cerdà, Ple de Verd i el Molí d'en Vendrell.

L'Associació Agroecològica de Gallecs es va fundar l'any 2008 per diferents pagesos de Gallecs: Can Vila, Can Salvi, Can Blanch, Can Jornet, Can Xambers, esperonats pel Consorci de Gallecs. El seu objectiu és el desenvolupament rural sostenible del Parc Agrari de Gallecs, a través de l'agricultura ecològica i de garantir el relleu generacional. A més, aquests diferents productors van formar la SAT Gallecs, que gestiona una agrobotiga, on els productors i porten els seus productes per vendre; i un obrador, on hi porten els excedents per transformar i vendre després a l'agrobotiga. A banda, comparteixen maquinària i estableixen entre ells pràctiques de suport.

A dia d'avui, però, només dos dels projectes viuen íntegrament de la feina del camp. Can Vila i Can Jornet. La resta han d'alternar la feina de pagès amb altres feines assalariades, per poder viure.

Conserves comercialitzades sota la marca "Producte de Gallecs" elaborades per la SAT.

Els seus socis fundadors presenten l'associació Agromosaic l'abril de 2021. Font: monsostenible.net

Agromosaic és una associació formada per Bolet Ben Fet, de Sant Antoni de Vilamajor; Can Burguès, de Santa Eulàlia de Ronçana; Can Sunyer, de la Garriga, Can Vila, de Gallecs; Can Quimet Gall, de Lliçà d'Amunt; Masia Can Joans, també de Lliçà d'Amunt; i Comic Beer, de Cardedeu. Funciona com una eina de comercialització i producció per a productores i elaboradores ecològiques del Vallès Oriental. Per trencar amb la manca de visibilitat i de representació de les dones pageses, la seva presidenta és la Jerusa Chaparro, de Can Sunyer. En aquests moments es troben en un procés de reflexió sobre si fer el canvi a cooperativa per poder vendre de manera conjunta.

L'Associació de Ramaders i Agricultors de la Reserva de la Biosfera del Montseny (ARAM) neix l'any 2020 amb l'objectiu d'aglutinar a agricultors i ramaders que desenvolupen la seva activitat dins de la Reserva de la Biosfera del Parc Natural del Montseny per tal de millorar la situació del sector primari dins del Parc i garantir-ne la supervivència. Des de fa un any han aconseguit reobrir un escorxador municipal al Montseny que feia anys que estava tancat. I treballen per tal de crear un banc de terres i una Associació de Defensa Sanitària Ramadera (ADS), i per esdevenir un interlocutor amb l'administració.

Finalment, Tres Terres és una cooperativa de serveis creada aquest mateix any 2022, i formada per Cal Cerdà, Ple de Verd i Horta de la Fanecada, tres productores d'horta ecològica de Sant Antoni de Vilamajor, Llinars i Cardedeu, respectivament. Tres terres és una eina de coordinació per posar en comú tasques de planificació de cultius, comercialització i distribució, i per compartir personal tècnic que s'encarregui de tasques administratives i de suport agrònom. Es tracta de cooperar per millorar l'eficiència, mancomunant infraestructura, logística i gestió entre diferents projectes que comparteixen una mateixa manera de treballar la terra.

Ja han començat a fer cistelles de manera conjunta, a proveir de producte agroecològic a alguns comerços i botigues, i a menjadors escolars. En un futur, esperen que altres productores se sumin a la cooperativa, i volen alternar la producció amb la formació.

La nova pagesia coopera per a la planificació conjunta de cultius, per l'intercanvi de producte, per mancomunat serveis de comercialització i distribució o per poder assumir comandes més grans.

Com hem pogut veure, existeixen diverses iniciatives de cooperació entre productores. Mentre les antigues cooperatives i associacions agràries mantenen infraestructura comuna, transformen producte de manera conjunta i comparteixen serveis d'assessorament; la nova pagesia coopera per a la planificació conjunta de cultius, per l'intercanvi de producte, per mancomunat serveis de comercialització i distribució o per poder assumir comandes més grans. Totes elles, estratègies de cooperació necessàries per continuar produint de manera ecològica i artesanal, respectant els cicles de la natura i de la terra, i la pròpia feina de les pageses. Davant una situació de col·lapse del sistema alimentari, seran les pràctiques i els sabers de les petites pageses i ramaderes, aquelles que podran garantir la seguretat alimentària de totes.

CONSERVA AGROECOLÒGICA DE TOMÀQUET: RAÓ DE SER I ALGUNES REFLEXIONS

Laura Vicens i Marc Montlló El Rodal i l'Egarenca

Els grups, associacions i cooperatives de consum, en la seva forma de consumidoras associades i amb possibilitat de diferents formes jurídiques, desenvolupen una activitat de proveir d'un servei d'interès per a les persones que en formen part. La seva principal activitat és la d'abastir col·lectivament d'aliments agroecològics a les seves sòcies. És per això que sempre hi ha hagut una relació molt estreta entre aquestes entitats i grups de persones amb la pagesia i l'artesania local.

Aquestes entitats o grups autoorganitzats, més enllà de l'abastiment d'aliments per a les persones consumidoras, es defineixen a si mateixes en un posicionament transformador vers el sistema capitalista de producció i consum d'aliments. Aquest esperit transformador comença i es defineix en l'autoorganització i la independència autosostinguda dels propis grups sota models de governança radicalment democràtics, incorporant més visions com poden ser les propostes que arriben des dels feminismes i l'antiracisme.

Dins la seva pròpia activitat, als inicis es parlava d'agricultura ecològica, però amb el temps aquesta terminologia va ser engolida pels mercats. Des de fa uns anys, el moviment social de consumidoras autoorganitzades treballa en el marc d'un nou concepte que incorpora més valors a allò que volem transformar. Aquest nou concepte és l'agroecologia.

L'agroecologia pretén ser no només una manera de produir aliments sense herbicides i limitant els pesticides usats, sinó un enfocament multidisciplinari que s'acosta a la producció i consum d'aliments tenint en compte també els aspectes socials, econòmics i ambientals.

És en aquest context agroecològic que s'entén l'aposta dels grups de consum per la pagesia ecològica local, la

més pròxima. Entenent que la proximitat i l'acostament de la producció i el consum no és només un fet de distància física, sinó que també és un fet relacional, s'estableixen relacions properes i de compromís amb la petita i mitjana pagesia local.

Moment de la signatura de l'acord de compromís entre productores i consumidoras en una trobada a Gallecs.

D'aquesta manera, en aquest acostament, es reforça un ecosistema social-relacional que potencia els beneficis i les oportunitats que aporta a la societat i al territori aquest model de pagesia rica i diversa. Per citar alguns d'aquests beneficis ecosistèmics: Genera una activitat sostenible, una relació sana amb l'entorn, els recursos i les persones; crea ocupació digna; gestiona el territori i l'ecosistema; abasteix d'alimentació saludable i fresca a les persones; i és hereva i contribueix a mantenir una cultura que defineix a les persones que vivim en un territori concret.

En un intent d'explorar nous horitzons, l'any 2021 sis entitats vallesanes vinculades al consum agroecològic vàrem decidir fer un projecte d'intercooperació per tal de superar els límits de les nostres pròpies entitats. La idea era organitzar-nos per poder disposar de conserva de tomàquet produïda i elaborada al Vallès amb criteris agroecològics.

Una prova pilot per enfortir l'ajuda mútua dins el moviment agroecològic vallesà i avançar cap a la sobirania alimentària.

Ràpidament vam contactar amb productores i elaboradores locals, i tot va anar molt ràpid. Per al consum i la producció organitzada en teníem les eines i, per tant, ho havíem de fer.

Des de l'inici va ser un projecte d'intercooperació dins l'Economia Social i Solidària per estrènyer vincles i fer-ne de nous; per teixir complicitats i testejar de què som capaces. Una prova pilot per enfortir l'ajuda mútua dins el moviment agroecològic vallesà i avançar cap a la sobirania alimentària.

Els grups de consumidors vam acordar la producció de 1000 kg de tomàquet de la varietat tradicional "Pera Rastrera de l'Ebre" pagat a un preu just amb un projecte de producció hortícola vallesà. Després d'acordar i coordinar-ne l'elaboració amb la Cooperativa Agrària del Vallès es van elaborar 950 pots de tomàquet triturat de diferents mides per a repartir entre els diferents projectes de consum.

L'experiència va ser tan bona i la conserva va agradar tant a les sòcies consumidoras (se'n comptabilitzen més de 1.000 entre les diferents entitats) que aquest any 2022 s'ha repetit i ampliat l'abast.

Aquest any han participat 3 projectes de producció i 8 projectes de consumidoras. S'han produït 1.500 kg de tomàquet i repartit 1.800 pots de conserva.

Aquest any han participat 3 projectes de producció (Tres Terres de Cardedeu, La Magalla de Cabrera de Mar, i Masia Ca n'Oliveró de Castellbisbal) i 8 projectes de consumidoras (les cooperatives El Rodal de Sabadell, La Fresca de Cardedeu i La Feixa de Mataró; les associacions La Magrana Vallesana de Granollers i l'Egarenca de Terrassa; i els grups La Magrana de la Garriga, Cogombre a l'ombra de Sant Feliu de Codines i 5 Quarteres de Mollet del Vallès). S'han produït 1.500 kg de tomàquet i repartit 1.800 pots de conserva.

Aquesta conserva és doncs un exercici de posada en pràctica d'una perspectiva transformadora vers el sistema alimentari dominant. Un exercici on: 1) S'acorda el preu del tomàquet i s'assegura per escrit la compra de 2.000 kg de tomàquet. Pagant un preu just a la petita i mitjana pagesia s'està afavorint la reproducció del model. A la vegada s'omplen els camps amb compromís de compra a l'estiu. 2) S'elabora, transforma i consumeix en el mateix territori reduint la petjada de tot el procés de producció, elaboració i distribució. 3) S'obté un producte de molt alt valor nutritiu i molt bon tast (també té un molt alt valor territorial). I 4) La presa de decisions és col·lectiva i les tasques, voluntàries.

Des de les promotores de la iniciativa creiem que cal fer una ferma defensa del model de petita i mitjana pagesia agroecològica; reivindicuem la necessitat d'infraestructures cooperatives, comunitàries i/o públiques d'elaboració i distribució agroalimentària; i visibilitzem la força i la voluntat col·lectiva dels nostres grups.

Reivindicuem la necessitat d'infraestructures cooperatives, comunitàries i/o públiques d'elaboració i distribució agroalimentària.

És en aquests exercicis, en aquesta pràctica, i en aquestes relacions properes, pròximes, on es podria dir que els grups, associacions i cooperatives de consum, la pagesia i les elaboradores locals esdevenen Xarxes de Suport Mutu per a la transformació de la nostra realitat generant béns d'interès comú.

CONSERVA de
TOMÀQUET
TRITURAT

de varietat Pera Rastrera Origen: el Maresme

PES NET: **320 g** Ingredients: Tomàquet madur de producció ecològica

Un cop obert conserveu-ho refrigerat i consumiu-ho abans de 3 dies

Consumir preferentment abans de **07/2024**

LOT: 290720221 Envasat per Agraria Vallès SSCP RSIPAC: 21.10660/CAT

Pot de la conserva de tomàquet triturat coproduïda, a la parada de la Magrana Vallesana a la 5a FESSGranollers.

EL CAMP MANCAT DE RELLEU I LA NOVA PAGESIA MANCADA D'ACCÉS A LA TERRA (I)

Grama Pa i Horta

La nostra comarca té una història agrícola important, és terra de masies i de mosaic agroforestal. Des de fa segles s'ha viscut de i amb l'agricultura i l'aprofitament del bosc. Amb l'arribada de la industrialització i especialment a partir dels anys 70 la comarca va canviar molt. Urbanitzacions i creixement demogràfic, davallada del sector primari, tancament de moltes explotacions i creixement de les existents. Aquest fenomen global va ser especialment rellevant al Vallès per la seva proximitat a Barcelona i les seves bones comunicacions.

Avui ens trobem en un moment on mai hi havia hagut tan poques persones agricultores i ramaderes. Si ens mirem les dades de superfícies municipals del Vallès Oriental, ens trobem que un 63% és massa forestal, un 25% és superfície agrícola i un 6% està urbanitzat. Si un 1,6% de la població activa es dedica al sector primari, això vol dir que és aquest 1,6% que gestionaria com a mínim un 25% de territori (tot l'agrícola més una part de la superfície forestal). La superfície agrícola no s'ha reduït proporcionalment al nombre de persones que s'hi dediquen, de fet, estaríem en unes de les dècades amb major superfície agrícola disponible per persona activa al sector primari de l'últim segle. Per tant, com pot ser que l'accés a la terra sigui cada vegada més complicat?

L'abandonament de l'activitat agrícola ha sigut un fenomen sostingut a tot Europa i en general a tots els països industrialitzats des de l'inici de la modernització agrícola als anys 30, però particularment intensa als anys 60 amb l'anomenada Revolució Verda, que va introduir tècniques de cultiu més intensives basades en la inversió en maquinària, pesticides, fertilitzants químics i llavors de varietats estandarditzades i modificades. Per un costat, la necessitat de fortes inversions en infraestructura i

la dependència externa dels subministraments va fer augmentar els costos de producció. Per l'altra, la forta competència en els mercats globalitzats estrenyia els preus de venda a la baixa mentre s'hi afegia la desigual relació amb la gran distribució. Com a resultat, els marges de la pagesia es van veure reduïts a l'extrem, obligant-los, en el cas que no abandonin l'activitat, a necessitar cada vegada més terra per a fer viables les seves explotacions i a dependre de les subvencions estatals i europees.

Cada vegada hi ha menys explotacions però més grans, de manera que hi ha poca disponibilitat real i econòmicament assequible de terres.

De fet, les dades dels últims censos agraris mostren com ha augmentat la tendència a la concentració parcel·lària i com cada vegada hi ha menys explotacions però més grans, de manera que hi ha poca disponibilitat real i econòmicament assequible de terres. No podem deixar de dir que l'expansió de l'*agrobusiness* per tot el món també ha portat fortes conseqüències al Sud Global, sota noves formes de neocolonialisme que continuen deteriorant les condicions de vida i afectant profundament les bases de sosteniment i reproducció social de les economies camperoles i indígenes, desposseint-les de la terra i els recursos i integrant-les en l'economia de mercat.

Aterrant de nou a Catalunya i al Vallès, podem dir que com a resultat de la modernització les noves generacions estan heretant un sistema alimentari globalitzat i injust, extremadament depenent de recursos finits, que deteriora i consumeix les bases materials sobre les quals se sosté (sòl, aigua, cicles de nutrients i materials) a la vegada que

també ho fa amb les estructures socials i culturals que han custodiat els sabers i fers necessaris que ens podrien permetre reescriure la nostra relació amb el territori i l'alimentació.

Són majoritàriament les persones joves les que estan iniciant noves explotacions des de l'agroecologia i plantejant nous models. En un país en què el 66% de la pagesia té més de 55 anys, parlar del relleu agrari és més que imprescindible.

Per altra banda, veiem com són majoritàriament les persones joves les que estan iniciant noves explotacions des de l'agroecologia i plantejant nous models. Nos i no tan nous projectes que volen construir un altre model alimentari i social. Cada cop hi ha més persones que volen tornar a les zones rurals i hi ha noves persones joves que es volen dedicar al sector primari, però l'accés és molt difícil. En un país en què el 66% de la pagesia té més de 55 anys, parlar del relleu agrari és més que imprescindible. Necessitem persones produint aliments i vinculades al territori, per cuidar-lo i per protegir-lo. Necessitem garantir l'accés als mitjans i als coneixements i construir nous models que facin viable produir aliments en un context que cada cop ho fa més inviable.

Aquestes dinàmiques globals es concreten a casa nostra a través de diferents elements que podem identificar i que ens interessa anomenar per tal de poder revertir aquesta dinàmica i generar propostes creatives cap a un model alimentari arrelat al territori, just i resilient. Identifiquem doncs, a través de la nostra pròpia experiència i del que diversos informes i diagnòstics ja fa temps que van mostrant, diverses causes que dificulten el relleu generacional:

1) L'accés a la terra i a la infraestructura: el preu de la terra és alt i hi ha poca terra disponible, puix que sovint les explotacions existents busquen ampliar superfície i qui ja la té la necessita. A la vegada sovint hi ha poca confiança dels propietaris amb els nous contractes agraris d'arrendament. Pel que fa a la infraestructura, les amortitzacions són molt llargues a causa dels reduïts

marges i les altes inversions, fent inviable l'entrada a certs sectors només amb el crèdit (calen subvencions o molt capital previ).

2) Normativa poc adequada: La quantitat de burocràcia i gestions administratives ha sigut anomenada recurrentment pel sector. Així com normatives ambientals i urbanístiques fetes sense tenir en compte les necessitats del sector agrari o sense una lògica agroecològica.

3) El coneixement de l'ofici: els sabers i pràctiques d'una agricultura i una ramaderia sostenibles s'han anat erosionant a favor del model d'agricultura convencional i de ramaderia intensiva. La transmissió generacional d'aquest coneixement s'ha tallat, i en la major part dels continguts curriculars la perspectiva agroecològica hi té poca presència. Els oficis adjacents a l'activitat agrària encara s'han perdut més. Per tant, els nous projectes sovint necessiten un període d'aprenentatge que han de fer en solitari, tot dificultant encara més la viabilitat econòmica.

4) La viabilitat econòmica: com dèiem, la inversió inicial i els marges tan petits dificulten les noves incorporacions en l'agroindústria convencional, i és difícil que les filles hereves de les explotacions existents vulguin seguir amb el negoci familiar. Pel que fa a les iniciatives de producció agroecològica que necessiten vendre a preus majors i han de crear nous circuits de comercialització, sumant a les dificultats per comunicar la diferència respecte al producte convencional, sovint fan necessaris grans esforços col·lectius de grups reduïts de gent més sensibilitzada per tirar endavant.

5) La forma de vida: Hi ha un canvi social que identifica la forma de vida de pagès com un element del passat, a la vegada que continua tenint molt poc reconeixement social. Els canvis en les formes de vida urbanes de la major part de la gent consumidora està precaritzada, fet que també implica menys temps per aconseguir i preparar els àpats, provocant un canvi de la cultura gastronòmica cap a menjar econòmic, fàcil i ràpid d'aconseguir i preparar, on la qualitat nutritiva dels aliments ni els impactes ecològics ni socials són prioritzats.

A Catalunya, i cada cop més a la nostra comarca, som pioneres en desenvolupar propostes que ajuden a garantir el relleu generacional.

Com es pot veure, l'economia de mercat i les normes estatals que l'acompanyen fan inviables les petites granges o produccions. Veiem clarament com el capitalisme cada cop és més incompatible amb la vida i amb l'agroecologia. Anem a veure què s'està fent i què podríem fer. A Catalunya, i cada cop més a la nostra comarca, som pioneres en desenvolupar propostes que ajuden a garantir el relleu generacional. De cadascuna d'aquestes propostes se'n podria escriure un article, però en volem destacar algunes que incideixen en un o diversos dels elements que veiem rellevants.

Propostes municipals: En aquest àmbit destaquem els projectes de dinamització local agroecològica. Concretament, volem destacar el projecte de Palou (Granollers). El projecte ha permès oferir terra no cultivada a productors, permeten també produccions més intensives i que generen més ocupació com l'horta. També ha fet més viable l'activitat agrària en crear una marca pròpia i canals de comercialització com un mercat propi.

Propostes supramunicipals: Aquí hi ha moltes iniciatives, en destaquem algunes. En primer lloc, l'Escola de Pastors, com a projecte de formació i de conservació d'un ofici en perill d'extinció.

En segon, els Espais Test, com espais de formació pràctica i d'incubació de projectes; també trobem projectes de foment de la ramaderia extensiva, com el que s'està fent al Montseny; i per últim, Terra Franca, un exemple de projecte de banc de terres que posa en contacte propietaris amb terres buides amb pageses que volen treballar la terra.

Projectes de producció agroecològica: Cooperatives o projectes més personals impulsats per gent jove i que ja són referents. Els més habituals són projectes d'horta, ja que ens trobem que la majoria de gent jove que s'incorpora al sector primari sense "venir de pagès" ho fa per produir verdures. A la nostra comarca destaquem la Kosturika i Cal Cerdà, dos projectes cooperatius ben consolidats que produeixen verdures ecològiques de proximitat. En ramaderia la nostra comarca també té diferents exemples de persones joves agafant relleu, en destaquem dos: el ramat de Vilamajor, un ramat de cabres blanca de Rasquera que pastura franges d'urbanitzacions per la prevenció d'incendis, i les vaques de Can Tàpies, una explotació familiar liderada per la Susana i en Martí reconvertida a ecològica per fer front a les dificultats de viabilitat amb les que es trobaven en el mercat de llet convencional.

Camps de blat a Can Parera de Canyes a Sant Antoni de Vilamajor. Font: Grama Pa i Horta.

EL CAMP MANCAT DE RELLEU I LA NOVA PAGESIA MANCADA D'ACCÉS A LA TERRA (II)

Grama Pa i Horta

El sorgiment de la modernitat a Europa és la història de la fi de (quasi totes) les formes de vida rurals i pageses. La nova fase del capitalisme està acabant també amb les formes de pagesia familiar a petita escala que quedaven al nostre país. Com s'ha analitzat anteriorment, hi ha causes estructurals que dificulten/impossibiliten el relleu generacional a la pagesia. Per revertir aquestes causes cal canviar el sistema actual, ja que el problema són els elements centrals del model: economia de mercat, propietat privada...

A banda del que s'està fent ja per fomentar el relleu generacional, que creiem que cal continuar impulsant, volem compartir i plantejar nous camins que avancin cap a un canvi de model. Propostes que aportin des de l'agroecologia en una transició revolucionària, social, no només sectorial, en el que canviem radicalment l'organització de la societat i la nostra forma de viure (alimentar-nos, treballar, relacionar-nos...

Propostes que aportin des de l'agroecologia en una transició revolucionària, social, no només sectorial, en el que canviem radicalment l'organització de la societat i la nostra forma de viure (alimentar-nos, treballar, relacionar-nos...

I és que ens trobem sovint dins dels projectes de l'Economia Social i Solidària, i especialment en el sector primari, una lluita diària per sostenir una coherència ètica a contracorrent de les dinàmiques de mercat: podríem vendre el producte més car, però no volem que l'alimentació sigui un privilegi, podríem oferir producte

més lluny o on també n'ofereixen altres productores, podríem reduir varietats de cultius i mecanitzar-nos més, podríem voler cobrar sous dignes, i en fi podríem renunciar a fer la feina que fem i dedicar-nos a un altre sector.

Experimentem la contradicció entre capital i vida i anem trobant limitacions i reptes que ens imposa el context socioeconòmic en el que vivim, però afortunadament també trobem referents i exemples que hi han anat fent front plantejant nous i no tan nous models d'enxarxament, cooperació i solidaritat.

Així, avui després de camí recorregut ens podem seguir preguntant, és possible alimentar-nos col·lectivament fora de la lògica de mercat? Què cal per generar models d'economies comunitàries que puguin ser reproduïbles? I escalables? Quines tipologies d'usos i de propietats podrien facilitar una relació de cura i reciprocitat amb el territori? Com s'hauria d'organitzar la producció? Quins espais de governança fan falta? Què hi podem fer?

Noves formes de propietat, nous models de producció, distribució i consum no basats en el mercat i noves comunitats que permetin altres formes de socialització.

Com dèiem, pensem que en el context de crisi ecològica, ambiental, energètica i social actual, el paper de l'agroecologia és rellevant en plantejar alternatives en tant que garanteix quelcom tan bàsic com l'alimentació tot plantejant una nova relació amb el territori i els altres éssers vius. Pensem que ens cal desenvolupar models reproduïbles i/o escalables que permetin alimentar-nos localment, tot canviant la relació amb el territori i entre les veïnes.

Cal que aquestes propostes donin resposta a les principals problemàtiques que hem identificat abans plantejant noves formes de propietat, nous models de producció, distribució i consum no basats en el mercat i noves comunitats que permetin altres formes de socialització. No tenim una recepta màgica, però sí que creiem necessari abordar aquestes preguntes i apuntar línies guia, tot reconeixent pràctiques i projectes que caminen en aquestes direccions.

Noves formes de propietat: accés a la terra i a la infraestructura bàsica

La modernitat va construir-se sobre la privatització dels mitjans bàsics per sostenir la vida, la terra i els boscos van passar a ser mercaderies i la vida vinculada al territori va deixar de ser viable. Pensem que la forma de vida basada en la gestió comunal té elements interessants a recuperar, però adaptant-ho i aprofitant els desenvolupaments tècnics, culturals i demogràfics actuals.

Plantegem una estratègia de transició que passa per la propietat col·lectiva. Calen mecanismes que empenyin la propietat privada cap a la propietat col·lectiva i des d'aquí la propietat col·lectiva cap a la propietat comunal. Entenem la propietat comunal com aquella que és de les veïnes d'un territori, i que no pot ser privatitzada ni venuda. Això no es pot donar avui aquí perquè no existeixen (quasi) institucions d'autoorganització veïnal, però creiem que sí que es pot garantir des d'allò que és col·lectiu la finalitat de cobrir les necessitats de les habitants del territori.

Proposem dotar-nos d'estructures col·lectives que financïn i custodïin la terra, les finques i les infraestructures clau. Així es podria garantir l'accés a aquestes infraestructures a qui vol produir, a la vegada que la feina inicial col·lectiva per engegar-les no es perdria i en el cas que hi hagués relleu se'n preservaria l'ús agrari i la finalitat alimentària. Sabem bé que quan entrem al mercat com a pageses autònomes o com a petites empreses o cooperatives, hem de fer tota la inversió econòmica inicial individualment. Si el negoci ens va bé, els beneficis queden per nosaltres, però si ens va malament acabem malvenent o perdent tota la feina feta i els diners invertits i no garantim la funció social i agrària d'aquelles terres.

Pensem que amb la propietat col·lectiva es facilita l'accés a la gent jove amb menys recursos i, per tant, afavoreix el relleu generacional, permeten tant l'entrada de persones joves, com la "reconversió" o "canvi de tasques" de persones més grans.

A Catalunya tenim dos exemples d'aquestes estructures col·lectives. Per un costat la cooperativa Coop57 amb la compra de Can Bofill (<https://canbofill.coop/index-ca.html>). Es tracta d'una finca agrícola a Collserola que va comprar Coop57 i que cedeix a una cooperativa d'habitatge i a un projecte productiu. La compra col·lectiva va permetre donar continuïtat a un projecte de producció agrària de més de quinze anys i per la que era impossible fer la compra pel baix rendiment de l'activitat agrària i els elevats preus a Collserola.

L'altre exemple és la Fundació Emprius (<https://emprius.cat/>), una fundació creada aquest any que pretén fomentar els comunals i gestionar patrimoni i eines col·lectives. La fundació es planteja comprar o rebre per donació finques, terres, masies... per custodiar-les fent cessions a llarg termini a projectes i col·lectius que vulguin cuidar-les fomentant la infraestructura, els valors i les dinàmiques comunals del seu territori.

Nous models de producció i consum:

Com dèiem, què, com i per a qui es produeix no són decisions que prenguem socialment o conscientment, sinó que es fa d'acord amb unes lògiques de mercat. En la producció d'aliments les dinàmiques no es veuen afectades només pel mercat dels mateixos productes sinó també pel mercat especulatiu així com per les ajudes com la PAC, que condicionen el que es produeix i com es produeix.

En la construcció de nous models la base hauria de ser l'ús d'allò que produïm, i no sempre el seu valor de canvi. Les pageses o les pastores volem tenir una vida digna cuidant el territori i produint aliments per les nostres veïnes, les persones volem alimentar-nos amb productes de qualitat, que respectin l'entorn i a un preu assequible. Com fer-ho? No tenim interessos oposats, de fet volem cooperar, quines formes ens hi ajuden?

En aquest cas ens trobem amb els exemples ja consolidats en alguns indrets de les cooperatives de producció i consum. L'objectiu de la cooperativa és alimentar les seves sòcies, sostenint, a les seves sòcies productores. Ens ajuntem per fomentar l'agroecologia i tenir la capacitat real (coneixements, infraestructura, terra, etc.) d'alimentar a les sòcies i al màxim de veïnes tot cuidant el territori. Aquest seria el model francès de les AMAP, i a Catalunya trobem un projecte de referència que és la PACA (<https://www.lapaca.cat/>).

I com funcionen més concretament les cooperatives de producció i consum? Doncs una cooperativa amb persones treballadores que garanteixen la producció i la logística, i unes consumidores que aporten una quota per mantenir els costos de la producció dels seus aliments. A canvi reben els productes que necessiten. La cooperativa també pot comprar productes que no produeix i vendre cap enfora productes que produeix més enllà del seu consum.

A banda, les sòcies poden aportar treball "voluntari" a la cooperativa ja sigui en la producció, en la logística, en la comunicació, etc., unes hores fixes setmanals o mensuals. Aquesta cooperativa en la mesura que tingui capacitat també podria rebre cessions de recursos i infraestructura dels projectes explicats anteriorment o similars, o adquirir-la directament ella i compartir-la amb altres projectes germans.

De fet, el funcionament intern de la cooperativa pot ser plenament basat en el suport mutu, sense igualtat d'hores, diners o tasques aportades, sinó tenint en compte que cadascú aporta el que pot i rep el que necessita. Una experiència referent en aquest aspecte és Vallbona Suport Mutu, un grup que fa 7 anys que compartim el sosteniment bàsic. En aquest cas cadascuna s'ocupa d'alguna tasca (fer la llenya, cuidar l'hort o fer el pa) i aporta un tant per cent del seu sou. Amb aquesta feina i diners produïm per les 70 persones de la xarxa i també financem les infraestructures o aquells projectes que trobem importants. Fins ara la xarxa només havia funcionat amb les aportacions voluntàries de les membres de la xarxa. Des de fa uns mesos estem explorant la hibridació de l'horta comunitària amb l'horta de Grama (un projecte agroecològic que distribueix cistelles per les

veïnes). Pensem que és un bon model en la línia del que estem plantejant en aquest article.

Com a conclusió, aquests models incideixen en quatre aspectes. En primer lloc, fan viable per gent jove iniciar l'activitat, ja que les inversions s'assumeixen col·lectivament. En segon lloc, permeten atansar l'ofici a més persones, perquè les persones de la cooperativa poden col·laborar amb les tasques productives. També permeten assajar economies basades en la reciprocitat i el suport mutu, aprenent nous valors i posant al centre els valors que volem. Per últim, permeten generar comunitats que acompanyen materialment i emocionalment a la productora.

En la mesura que sigui possible plantegem estructures que puguin realitzar aquestes quatre funcions i que puguin enllaçar-se en un procés més ampli de transformació social. Projectes que posin al centre el suport mutu i no la competició, projectes amb una visió integral de la problemàtica i la resposta.

Pensem que cal facilitar que la gent jove torni a posar els peus, els caps i els cors a la terra, no només per garantir el relleu generacional de la producció d'aliments sinó sobretot per impulsar i liderar un canvi necessari de model que ens permeti continuar alimentant-nos tot convivint amb el territori.

Cal facilitar que la gent jove torni a posar els peus, els caps i els cors a la terra, no només per garantir el relleu generacional de la producció d'aliments sinó sobretot per impulsar i liderar un canvi necessari de model.

Escrivim aquest article amb voluntat de comunicar aquesta perspectiva, de posar-la a debat i de fer-la real. Si t'han ressonat aquestes idees o vols conèixer-ne més, si vols impulsar algun projecte amb aquestes perspectives, t'agraïrem que contactis amb nosaltres.

Camps de la PACA a Can Bofill, Molins de Rei. Font: lapaca.cat

RUTES COMPARTIDES PER REDUIR LA PETJADA I EL COST DE LA DISTRIBUCIÓ AGROECOLÒGICA

Quim Pérez Tres Cadires SCCL

Els últims anys ha crescut l'interès, la mida i el nombre de projectes vinculats amb l'agroecologia. També s'han consolidat eines per a la intercooperació en clau agroecològica com els obradors compartits o les xarxes de productores. Però en quasi tots els casos focalitzant en la producció, l'elaboració i la comercialització. Però i la logística, el transport, la distribució... on queden? Els motius que expliquen no haver abordat aquests temes col·lectivament deriven sobretot de la dificultat en la seva organització, de la manca de coneixements tècnics i específics en la matèria i de la premissa habitual de reduir intermediaris dins les xarxes agroecològiques.

Cal puntualitzar també que el fet de menystenir la baula de la logística no ve del sector agroecològic (òbviament). El comerç online i la paqueteria i, sobretot, el seu capitalisme de plataforma, han fet molt mal en aquest sentit. Tampoc hi ajuda la incoherència que la certificació ecològica (CCPAE a casa nostra) no tingui en compte la distribució. Com poden ser ecològiques unes peres que vénen de Bèlgica?

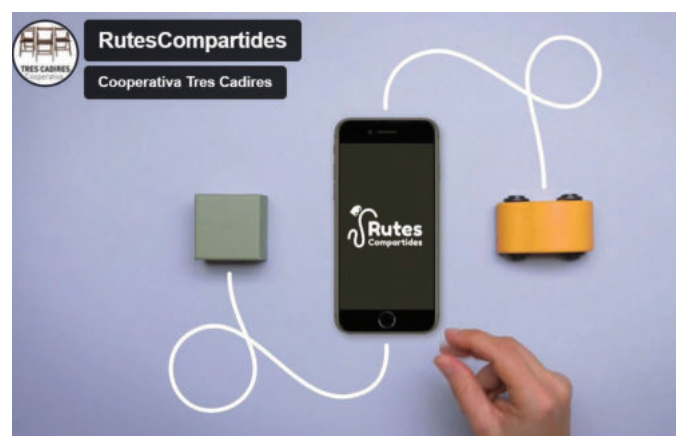
La realitat actual és de moltes furgonetes fent les mateixes rutes o rutes coincidents. I és també la de moltes petites productores que no venen a certes zones pels costos que representa.

La realitat actual és de moltes furgonetes fent les mateixes rutes o rutes coincidents. I és també la de moltes petites productores que no venen a certes zones pels costos que representa haver-ho de dur elles mateixes o pagar una empresa de paqueteria que sovint maltracta les mercaderies i que no està alineada amb els principis

agroecològics. I si una eina ens facilités visibilitzar, compartir i fer més eficients aquestes rutes? Menys furgonetes però més plenes. Menys costos per tothom, també per al planeta.

RutesCompartides.cat, una aplicació web a l'estil de les de compartir cotxe però per a mercaderies. Una plataforma perquè rutes i comandes es trobin.

Així neix a finals de 2021 RutesCompartides.cat, una aplicació web a l'estil de les de compartir cotxe però per a mercaderies. Una plataforma perquè rutes i comandes es trobin. Tan senzill com això. Tan transformador com això. I neix a Ponent en el marc de la diagnosi de les necessitats d'aquell territori dut a terme per l'Ateneu Cooperatiu de les Terres de Lleida, Ponent Coopera, i el finançament majoritari de la Federació de Cooperatives de Treball de Catalunya. Des del minut zero, però, es pot fer servir arreu del país.

*Captura del vídeo promocional de l'aplicació.
Font: rutescompartides.cat*

És a la primavera d'enguany quan Rutes Compartides aterra al Vallès Oriental amb força. De la mà del Consell Comarcal, es dinamitza el sector agroecològic de la comarca per tal de donar a conèixer l'eina amb l'objectiu que es comparteixin rutes dins però també cap a fora de la comarca. A partir d'una base de dades de 140 petites productores, s'informa de l'existència de RutesCompartides.cat i es fa una petita diagnosi per saber quines rutes s'estan fent actualment i quines necessitats hi ha pel que fa a les comandes per servir amb rutes d'altri. Amb els resultats de la diagnosi s'extreuen els encaixos resultants, s'acompanya en l'ús de l'eina a qui ho requereix i es fan comunicacions grupals per a cada encaix. Així es posa en contacte les productores que podrien compartir rutes des d'avui mateix, i reduir així els seus costos de temps, diners i CO₂. El famós salt d'escala agroecològic també ha de venir per aquí.

Però RutesCompartides.cat no és l'única iniciativa que aporta llum a la foscor. Hi ha molts d'altres projectes, tant en el marc de la logística/paqueteria, com en la comercialització o la distribució.

Però RutesCompartides.cat no és l'única iniciativa que aporta llum a la foscor. Hi ha molts d'altres projectes, tant en el marc de la logística/paqueteria, com en la comercialització o la distribució. I alguns amb força recorregut. Es poden citar aquí, a mode d'exemple, les desenes de grups de consum del país, ara també en forma de supermercats cooperatius, com La Magrana Vallesana a Granollers o la Fresca a Cardedeu; els projectes de l'economia social de missatgeria ecològica d'última milla com Granollers Pedala o Mensakas a Barcelona; la distribuïdora del mercat social Quèviure; Trèvol com a gran referent en missatgeria cooperativa; el projecte de compartir rutes al camp de Tarragona de l'Aresta, i altres exemples de cooperativisme de plataforma com Katuma, La Zona, Mengem Ponent o Som Mobilitat. I podríem citar desenes de xarxes de productores agroecològiques, la majoria de recent creació, però ens quedem amb el projecte Einateca Agroecològica, que busca aglutinar-les i que també ha treballat el tema de la logística amb la col·locació d'aparells gps a 22 furgonetes de projectes

d'arreu del país. Els resultats obtinguts són brutals, i el potencial de transformació social i transició ecològica, un cop més, és enorme.

El repte és doncs com casar aquestes eines i projectes i, sobretot, fer-les realment útils per al sector agroecològic. I això ja està passant: Einateca Agroecològica i RutesCompartides.cat participen de les respectives governances i tenen com a objectiu anar fent confluïr els seus resultats. L'Aresta i Mengem Ponent pegen les seves rutes a RutesCompartides.cat. Quèviure treballa amb desenes de petites productores i les representa també a La Zona. Mensakas i RutesCompartides.cat han treballat conjuntament una proposta de millora d'aquesta eina digital que tindria en compte l'última milla i els nodes logístics. I hi ha molts d'altres exemples.

El repte és doncs com casar aquestes eines i projectes i, sobretot, fer-les realment útils per al sector agroecològic. I això ja està passant.

Però això és molt poc comparat amb tot el potencial disponible: i si totes les xarxes de productores posessin el focus en la logística compartida i pengessin les seves rutes a RutesCompartides.cat? I si Trèvol estigués més present arreu del territori, fos l'empresa de missatgeria de llarga distància de referència per a productores i distribuïdores i s'integrés a les ciutats amb les cooperatives d'última milla? I si Som Mobilitat tingués vehicles mixtos (persones i mercaderies) disponibles per a les productores? I si Katuma fos més flexible, fos el programari de referència dels grups de consum i s'integrés amb RutesCompartides.cat? I si els supermercats cooperatius fossin nodes logístics integrats amb tot l'anterior?

I si ens posem les piles i integrem la logística al cada cop més necessari salt d'escala agroecològic?

ECOFEMINISME I AGROECOLOGIA A LA NOSTRA COMARCA

Nico Duran Gurnsey Sòcia de La Fresca

Ara que es fan tan evidents les contradiccions entre el capitalisme depredador i la vida cal reivindicar marcs teòrics, lluites i projectes que ens permetin imaginar horitzons més desitjables i alhora ens engresquin a gestar noves iniciatives o implicar-nos en les existents. Actualment, un dels paradigmes més rellevants és l'ecofeminisme i en les línies que segueixen coneixerem els seus principis i traslladarem la seva mirada en un dels àmbits clau per la transformació social: l'alimentació.

L'ecofeminisme, identifica les lògiques de supra i subordinació que intervenen en un triple domini indestriable: el de l'ésser humà sobre la natura i les altres espècies, el dels homes sobre les dones i el colonial-capitalista d'uns països, pobles, races i classes socials sobre les altres. Aquestes lògiques impliquen invisibilització, violència i explotació de la part dominant sobre la part dominada, com explica Pilar Galindo al seu article "Agroecología, Consumo Responsable Y Ecofeminismo" publicat a la Revista AE.

L'ecofeminisme denuncia que l'economia convencional posa al centre els processos de mercat i margina els processos necessaris per fer possible la vida. Aquests són d'una banda, els intercanvis fisicoquímics que donen com a resultat una biosfera a on podem viure i abastir-nos de recursos; i de l'altra les activitats i tasques humanes de reproducció que ens aporten elements essencials com l'alimentació, la llar, la criança, l'afecte, entre altres. Aquest treball de cures a més, s'ha naturalitzat mitjançant la justificació que les diferències biològiques entre éssers humans atribueixen a les dones una capacitat innata per estar més preparades per realitzar-lo.

L'ecofeminisme vol fer emergir de l'ombra el treball de cures i corresponsabilitzar de la seva realització a tota la societat (dins i fora de les llars) a l'hora que hi promou el decreixement material, energètic i de generació de residus. Finalment, introdueix el debat de quines són les necessitats humanes que col·lectivament volem satisfer i quines són les activitats i treballs socialment necessaris per a realitzar-les.

Una possible lectura ecofeminista en clau agroecològica, seria col·locar l'alimentació com una activitat imprescindible que cobreix simultàniament necessitats com la subsistència, la salut, el gaudi, l'enfortiment de vincles afectius o la pertinença a un territori.

D'altra banda, l'Agroecologia és un enfocament per transformar el sistema alimentari actual i deixar enrere els efectes negatius, tant ambientals com socials, de la mercantilització i industrialització de l'alimentació: una crida a canviar la forma de transformar, distribuir i consumir els aliments. La seva pràctica és indestriable de la lluita per la Sobirania Alimentària (terme gestat pel moviment internacional de La Via Campesina), el dret dels pobles a aliments nutritius i culturalment adequats, accessibles, produïts de forma sostenible i ecològica, i el seu dret a decidir el seu propi sistema alimentari i productiu.

La Sobirania Alimentària, a més, posa a qui produeix, distribueix i consumeix al cor de les polítiques alimentàries, per damunt de les exigències dels mercats i les empreses. Defensa l'«interès de» i inclou a les generacions futures.

Claudia i Gina, pastores de Ca l'Enrelat, a Marata.

El moviment per a la Sobirania Alimentària denuncia que l'actual sistema agroalimentari no té per objectiu satisfer la necessitat d'alimentar a la població humana sinó la concentració de poder i acumulació de capital en mans de grans corporacions multinacionals.

L'Agroecologia feminista ha posat de manifest la situació de les dones rurals quant a les discriminacions que pateixen. Per posar un exemple, en la majoria de casos, les agricultores no són titulars de les explotacions on treballen i això les desposseeix de drets com cotitzar, rebre subvencions i accedir a pensions. A més a més, tot i haver acumulat sabers i pràctiques en aspectes primordials per la promoció de la Sobirania Alimentària, la seva importància com a subjectes polítics no és valorada ni reconeguda com afirma Estefania Garcia Forés a "Ecofeminismos Rurales. Mujeres por la Soberanía Alimentaria" (2012).

Una possible lectura ecofeminista en clau agroecològica, seria col·locar l'alimentació com una activitat imprescindible que cobreix simultàniament necessitats com la subsistència, la salut, el gaudi, l'enfortiment de vincles afectius o la pertinença a un territori. Caldria visibilitzar que per a fer-la possible és necessària l'activitat humana i un ecosistema que l'aculli. En clau d'articulació de propostes, és desitjable promoure aliances entre la producció, la distribució i el consum agroecològic sense deixar de denunciar les desigualtats diferenciades existents en cada àmbit. Cal fomentar les dinàmiques de cooperació i organització col·lectiva per eixamplar l'abast del consum responsable i aprofundir en la cura de qui ens proporciona els aliments. Conèixer les demandes del sector primari agroecològic i corresponsabilitzar-ne a tota la societat. Reivindicar unes zones rurals més habitables dotant-les de serveis i infraestructures i amb un pes central del sector primari en les economies locals.

Al Vallès Oriental trobem una multitud de projectes que si bé no s'autodefineixen com a ecofeministes, hi tenen connexions evidents quant a algunes activitats o discursos.

Cada cop són més els vasos comunicants entre els projectes i col·lectius polítics i la seva identificació amb l'ecofeminisme. Al Vallès Oriental trobem una multitud de projectes que si bé no s'autodefineixen com a ecofeministes, hi tenen connexions evidents quant a algunes activitats o discursos. En l'alimentació n'hi ha de focalitzades en la preservació de la biodiversitat, com l'Associació Llavors Orientals; d'altres en el cultiu d'aliments sense ús de fitosanitaris i potenciant les tècniques de tracció animal redueixen la dependència i ús de combustibles fòssils, com La Kosturica, Verdilea o l'Horta de la Fanecada. Hi ha experiències de ramaderia extensiva que exerceixen una tasca de cura i manteniment dels ecosistemes i prioritzen el benestar dels animals i el territori per damunt del benefici econòmic (Ca l'Enrelat, Ramat Vilamajor i ramaderes de l'Associació Ramaderes de Catalunya) i també hi ha grups que cooperen per consumir aliments de forma responsable (Cinc Quarteres, CoopSeny o La Magrana, entre altres). Les Arremangades, que volen posar en valor els treballs de les dones productores del Montseny, teixir una xarxa de suport mutu i intercanvi de coneixements. Hi ha també propostes per col·laborar col·lectivament per satisfer necessitats materials i es basen en la confiança a on cadascú aporta i pren segons les seves necessitats i possibilitat, Vallbona Suport Mutu. Altres associacions han reivindicat durant dècades la sostenibilitat ecològica dels pobles, com Cardedeu Vital. A més també hi ha iniciatives que aposten per la vida en comunitat i la corresponsabilitat de les cures. És el cas de La Renegà que, a més vol crear un espai segur per dones supervivents de violència masclista i la creació d'una comunitat ampliada on enxarxar-se; o el cas de la Pallejana, una llar no mixta amb un alt grau de vida comunal i sororitat on a més s'autoabasteixen col·lectivament d'alguns aliments i participen activament en una diversitat gran de punts de la xarxa de Vilamajor i el Baix Montseny.

L'alimentació, com a activitat necessària per a la vida humana, és un eix estratègic per promoure una transició ecosocial i s'ha vist que hi ha diversos àmbits possibles de lluita i implicació i al Vallès Oriental és una comarca rica en iniciatives, on a priori un gran ventall de persones tenen un lloc on implicar-se. Alhora, també cal fer passes per obrir aquests espais a persones que actualment no hi tenen accés.

REFLEXIONS SOBRE LA SOSTENIBILITAT I L'ESCALABILITAT DELS GRUPS DE CONSUM

Marc Fernández Ateneu Cooperatiu VOr i Cinc Quarteres

El juny de 2022 l'Ateneu Cooperatiu del Vallès Oriental coorganitzava amb el grup de consum Cinc Quarteres de Mollet, una taula rodona a Gallecs per parlar sobre els diferents models dins el consum agroecològic cooperatiu. A la taula van participar, a banda del grup molletà, La Magrana de la Garriga, La Fresca de Cardedeu i La Feixa de Mataró.

Cinc Quarteres naixíem el setembre postconfinament, l'any 2020. La proposta va ser crear un grup autogestionat de persones i famílies per abastir-nos de producte agroecològic, però des de la convicció política d'aportar, a través del consum, a la sostenibilitat econòmica de les petites productores locals. Aviat vam arribar a organitzar-nos més de 20 famílies per rebre la cistella del Rave Negre. L'adeu d'aquestes pàgines referents, el juliol del 2021, ens parla de les dificultats per conciliar el treball al camp amb la criança i la vida familiar. Tot i ser un projecte econòmicament viable, l'escassa remuneració i l'excessiva dedicació el van fer insostenible, si de cas, a base de renunciar a altres coses de la vida.

La sostenibilitat, en el sentit de fer perdurar el projecte al llarg del temps, és una de les preocupacions de Cinc Quarteres i que motiva la taula. L'altra, fer arribar el producte agroecològic al màxim de persones possible, no només per democratitzar l'accés a un producte de qualitat, sinó també per permetre a les productores agroecològiques guanyar terreny a l'agroindústria. Des de la Magrana, grup de consum que aplega una dotzena de famílies de la Garriga, l'Eva troba a faltar aquest compromís amb el canvi de model agroalimentari. Potser sigui la raó, diu, de que el grup perdés usuaris amb l'augment de l'oferta ecològica a les botigues i grans superfícies del poble.

Avui es troben immerses en una reflexió existencial: què volem ser? Cap a on volem anar?

El suport a les productores ve del compromís i l'adaptació al producte de temporada, que permet una planificació del camp amb certa garantia, i de l'estalvi de feina centralitzant comandes, transports i pagaments, i, indirectament, de la revalorització del producte mitjançant la divulgació i el canvi d'hàbits. El repartiment de tasques i responsabilitats, la transferència de coneixement i els relleus, són clau perquè la feina voluntària dins d'un grup de consum no sigui quelcom massa feixuc, l'altra opció passa per recompensar o directament professionalitzar aquestes tasques. Alhora, la flexibilitat, tant pel que fa a l'oferta, com a l'horari i lloc de recollida, i la comoditat i facilitat en la gestió, és el que fa accessible aquest tipus de consum en una societat cada vegada més escanyada per la falta de temps. A banda del preu, és clar. La lògica diu que en totes aquestes variables podem incidir a través d'un salt d'escala: comandes més grans i centralitzades permetrien compartir recursos i despeses, reduir els marges necessaris i, potser, impulsarien l'especialització i articulació entre petites productores, ajudant a consolidar la seva activitat.

Pot ser, doncs, el canvi de model dels grups de consum, una solució a aquesta tensió entre compromís polític i voluntarisme?

Pot ser, doncs, el canvi de model dels grups de consum, una solució a aquesta tensió entre compromís polític i voluntarisme?

La Feixa de Mataró i la Fresca de Cardedeu han seguit aquest camí. La primera naixia després que els grups l'Estrella i l'Ecopirativa, a Can Fugarolas, portessin temps "estancats". Abans d'això cal remarcar que l'un va sorgir de l'altre, en una lògica d'escalabilitat per rèplica. Va ser al 2020 que es van ajuntar persones dels dos grups i de fora per desenvolupar el projecte de supermercat cooperatiu de la Feixa. Avui són una cooperativa d'unes 200 sòcies que funciona com una botiga on compres només el que necessites, amb preus diferenciats entre sòcies i no-sòcies. Les sòcies ajuden a sostenir el projecte aportant una quota o bé unes poques hores al mes de treball voluntari, que inclou des de tasques a la botiga a la participació en la part societària de la cooperativa. Tot i que van calcular la viabilitat del projecte amb unes 120 sòcies i van fer una campanya de títols participatius amb Coop57, el consum mitjà d'aquestes en un model de compra oberta és menor que en un grup de consum petit i amb cistella tancada. Així, han aconseguit ampliar considerablement la base social i generar ocupació, però costa que surtin els números, i la feina voluntària segueix sent necessària.

La Fresca sembla que vagi una mica menys ofegada. Nascuda al 2010 amb un model tipus AMAP que implicava productores i consumidores, el 2017, amb l'estancament en la participació i la necessitat de canviar de local, van passar a un model de cooperativa de consum tot flexibilitzant les condicions per a les sòcies i professionalitzant algunes tasques. El 2020 estrenaven nou local, obert de dilluns a dissabte, on es pot comprar directament a la botiga, que compta amb producte no fresc i més de 800 referències, o bé fer comanda de cistella tancada setmanal. Per arribar a més butxaques, ofereixen gamma ecològica o simplement de proximitat. A més, diversifiquen els seus ingressos compartint despeses del local amb altres projectes d'emprenedoria que fan servir els despatxos de l'altell, la terrassa, que també és l'espai de socialització, o fins i tot una cuina amb totes les sinergies que genera. Actualment són 170 famílies, dues persones treballadores, (una de les quals es finança a través d'una subvenció i cal veure si es pot consolidar), i les sòcies assumeixen una part de feina voluntària en forma de participació societària i també d'intendència.

Local de La Fresca a Cardedeu. Font: La Fresca.

S'ha demostrat possible crear projectes viables que, no només donen resposta a la necessitat d'abastiment alimentari i de cura del territori, sinó que a més enforteixen el teixit associatiu i la cohesió social mitjançant la participació.

Sembla inevitable que la sostenibilitat d'aquestes lluites, passi necessàriament per un compromís militant, doncs ens movem en un marc capitalista i de competència on la gran indústria ens porta molt avantatge. Però s'ha demostrat possible crear projectes viables que, no només donen resposta a la necessitat d'abastiment alimentari i de cura del territori, sinó que a més enforteixen el teixit associatiu i la cohesió social mitjançant la participació. Quines són però les precondicions necessàries per a fer aquest salt i no estimbar-se? Des de Cinc Quarteres (i segur que és el cas de molts altres grups) trobem que tenim els referents i podem tenir els coneixements necessaris, però ens falta el temps, l'energia i la convicció per destinar-hi un esforç tan gran com necessita. Només portem dos anys de recorregut comparat amb els deu que porten les companyes que s'hi han llançat.

És interessant rescatar l'experiència de La Mimosa, un projecte que vol reformular els ajuts alimentaris a les famílies vulnerabilitzades.

Finalment, dins aquest esforç per fer més accessible el producte agroecològic i que no sigui només per a persones blanques benestants, és interessant rescatar l'experiència de La Mimosa, un projecte impulsat per l'Ajuntament de Granollers amb col·laboració de Creu Roja i de l'associació de productors i consumidors La Magrana Vallesana, que vol reformular els ajuts alimentaris a les famílies vulnerabilitzades. Així, des de serveis socials i Creu Roja se selecciona i fa seguiment de les sis famílies beneficiàries segons les seves necessitats i encaix, i aquestes, en lloc de rebre una cistella tancada d'aliments processats provinents de la gran indústria, reben un import mensual per a poder consumir producte fresc i agroecològic a la Magrana Vallesana.

Es conserva l'anonimat d'aquestes famílies com a beneficiàries i l'associació les acull sense discriminació, les eximeix de la quota i en gestiona els pagaments, i aquestes poden participar com qualsevol altra sòcia tant a les assemblees com a les diferents comissions i activitats. La Mimosa porta un any de funcionament i aquesta fase pilot té finançament per a un any més. La valoració que en fan tant l'Ajuntament, com La Magrana, com les famílies beneficiàries, és molt positiva. L'adaptació no ha estat gens conflictiva i, tot i que la participació està costant una mica, aquesta és una assignatura pendent per a tothom i més en època postpandèmica i per a famílies amb situacions de vulnerabilitat. Així, per a la seva continuïtat i replicabilitat, només cal voluntat i trobar els recursos.

Segons en Vicenç Planes, tècnic de dinamització agrària de l'Ajuntament de Granollers, la despesa necessària per a aquest projecte, representa només un increment del 20% respecte a un programa clàssic a través de compra a grans superfícies, i és, per tant, força defensable a l'hora de trobar finançament per part de les administracions. Una bona proposta, doncs, veurem si es pot convertir en exemple de com l'administració pública pot fer de palanca en aquest necessari salt d'escala del consum agroecològic autoorganitzat.

GALLECS, MOBILITZACIÓ CIUTADANA I GESTIÓ PÚBLICA PER A UN PAISATGE QUE ALIMENTI LES PERSONES

Raquel Jiménez Consumidora a Cinc Quarteres

L'Espai Rural de Gallecs és també el poble mil·lenari de Gallecs que, a través dels seus camins, masies, murs i església, ens explica la gran transformació del Vallès dels darrers cinquanta anys. Per entendre-la, és clau el paper de la ciutadania organitzada i de les administracions públiques, cadascuna amb els seus interessos, així com els diferents moments de confrontació, resistències i col·laboracions entre elles.

Iniciem aquesta història quan se situa Santa Maria de Gallecs als mapes dels ACTUR del 1971 del Ministerio de la Vivienda per construir una ciutat per 200.000 habitants. Així, es van expropiar unes 1500 hectàrees (Ha) terrenys rurals per descentralitzar Barcelona creant nous habitatges i un parc de polígons, no sense les resistències d'algunes famílies i l'abandó d'algunes cases i terres. El 1977, quan es crea la Comissió per la

Porta de Gallecs des del carrer Gallecs de Mollet del Vallès.

Defensa de Gallecs, s'inicia un procés de mobilització contra la seva urbanització, en que Gallecs simbolitzava reivindicació ecologista, pagesa i política. Amb el canvi de règim i la crisi econòmica el projecte s'atura, passant la propietat a mans de la Generalitat el 1982, a través de l'Incasòl. Alguns ajuntaments aprofitaren aquest sòl públic per acabar de consolidar el seu creixement. De les hectàrees inicials, actualment en queden sense construir unes 750 Ha Protegir-les el 2009 a través del PEIN va suposar també una fita per a les entitats ecologistes del territori que han seguit articulant-se al voltant de Gallecs, davant de cada amenaça i sensibilitzant sobre els valors ambientals i socials de l'espai.

És un territori fèrtil, amb una gran accessibilitat des de Barcelona i les zones urbanes que l'envolten, i de titularitat pública i, per tant ple d'oportunitats.

Gallecs es troba protegit però sempre amenaçat: ampliacions dels polígons, variants de carreteres, la Interpolar Sud, o infraestructures i usos incompatibles amb els agraris. Alhora, és un territori fèrtil, amb una gran accessibilitat des de Barcelona i les zones urbanes que l'envolten, i de titularitat pública i, per tant ple d'oportunitats.

En aquests darrers anys, gràcies a l'aposta d'algunes pageses locals i el suport del Consorci de Gallecs (l'ens de gestió creat al 2005 i participat pels diferents municipis que formen part de l'àrea expropiada, així com de l'Incasòl i el Departament de Territori) a l'agricultura ecològica, l'elaboració i venda del Producte de Gallecs, trobem un bon conjunt d'iniciatives agroecològiques: L'ou de Gallecs, la farina de blats antics recuperats del molí de Can Jornet, els llegums de varietats tradicionals, les hortalisses que se subministren als menjadors escolars ecològics, Gallecs Dolç, les elaboracions de l'Obrador de Gallecs i l'Agrobotiga viuen i sobreviuen a l'espai. La desaparició de projectes com el Rave Negre, un projecte de producció que subministrava cistelles agroecològiques portat per dones pageses, ens fa veure la necessitat de més suport ciutadà i institucional a aquestes iniciatives.

La integració de funcions ambientals com la recuperació de marges i el manteniment del mosaic agroforestal del Vallès han de garantir-se amb un model sostingut des de les administracions públiques i amb el suport de la comunitat.

Cal destacar que el paisatge és conservat per projectes econòmics, que han de portar implícit la dignitat laboral de la pagesia. La integració de funcions ambientals com la recuperació de marges i el manteniment del mosaic agroforestal del Vallès han de garantir-se amb un model sostingut des de les administracions públiques i amb el suport de la comunitat. Cultivar al PEIN de Gallecs no és com produir al Parc Agrari del Baix Llobregat, aquí no es poden instal·lar hivernacles, cal lluitar contra les plagues de forma respectuosa i, com allà, cal dotar la pagesia d'un accés a la terra segur a llarg termini, que l'Incasòl ara no permet.

En definitiva, cal fer emergir els valors dels serveis ecosistèmics i de les persones que alimenten d'altres persones. No sabem si serà a través de l'articulació de polítiques locals, de l'activitat forta dels Ateneus Cooperatius o dels Consells Alimentaris Municipals.

El que sí que vivim en el dia a dia des de Cinc Quarteres és que són les persones que hi viuen i/o treballen en aquests espais les que impulsem els canvis. Potser només cal que ens hi posem?

Alguns recursos i serveis per als projectes agroecològics

Programes de suport a productores i elaboradores per part de l'administració pública

CARDEDEU AGROECOLÒGIC

Ajuntament de Cardedeu i CSTE

<https://www.csetc.cat/>

[el-projecte-cardedeu-agroecologic/](#)

PRODUCTES DE PALOU

Ajuntament de Granollers

<https://wp.granollers.cat/productesdepalou/>

XARXA DE PRODUCTES DE LA TERRA VALLÈS ORIENTAL

Consell Comarcal del Vallès Oriental i Diputació de
Barcelona

<https://productesdelvalles.wordpress.com/>

[xarxa-productes-de-la-terra/](#)

ESPAI RURAL GALLECS

Consorci del Parc de l'Espai d'interès natural de Gallecs

<http://www.espairuralgallecs.cat/>

PROPARC - MERCAT VIRTUAL DE PRODUCTES DEL MONTSENY

Reserva de la Biosfera del Parc Natural del Montseny
i Diputació de Barcelona

<http://montseny.proparc.cat/ca>

OFICINA COMARCAL DEL VALLÈS ORIENTAL DEL DEPARTAMENT D'ACCIÓ CLIMÀTICA, ALIMENTACIÓ I AGENDA RURAL

Generalitat de Catalunya

<https://agricultura.gencat.cat/ca/departament/adreces-telefonos/oficines-comarcals/barcelona/valles-oriental/>

Programes de suport a productores i elaboradores impulsades per xarxes cooperatives i/o comunitàries

EINATECA AGROECOLÒGICA

Pam a Pam, L'Aresta, Arran de Terra i XES Catalunya

<https://einatecagroecologica.pamapam.org/>

BANC DE LLAVORS DEL VALLÈS ORIENTAL

Associació Llavors Orientals i Museu de

<https://www.llavorsorientals.cat/>

RUTES COMPARTIDES

Cooperativa Tres Cadires, Ponent coopera i xep.cat

<https://rutescompartides.cat/>

OBRADORS COMPARTITS

Cooperativa Tres Cadires

<https://obradorscompartits.cat/>

[?l=ca&lat=41.76517&lon=1.91711&zoom=7](https://obradorscompartits.cat/?l=ca&lat=41.76517&lon=1.91711&zoom=7)

Fires de productores i elaboradores

FIRA DE L'OLI	Xarxa Productes de la Terra	MARÇ	Bigues i Riells
LLIGA'T A LA TERRA	Llavors Orientals	ABRIL	Santa Eulàlia de Ronçana
FIRA DE LA BOTIFARRA	Ajuntament de la Garriga	ABRIL	La Garriga
FIRA DE SANT ISIDRE	Ajuntament de Cardedeu	MAIG	Cardedeu
FIRA DE L'ASCENSIÓ	Ajuntament de Granollers	MAIG	Granollers
FIRA VISANA	Ajuntament de SAV	MAIG	Sant Antoni de Vilamajor
FESS RURAL	Ateneu cooperatius (àmbit rural)	JUNY	itinerant
FIRA DEL TOMÀQUET	Llavors Orientals	JULIOL	Santa Eulàlia de Ronçana
RUTA DEL VI	Associació Agrària de la Garriga	SETEMBRE	La Garriga
FIRA DE LA BIODIVERSITAT AGRÍCOLA	ConSORCI de Gallecs	SETEMBRE	Gallecs
FIRA DE L'ESPELTA	ConSORCI de Gallecs	OCTUBRE	Gallecs
FIRA DE LA MONGETA DEL GANXET	ConSORCI de Gallecs	NOVEMBRE	Gallecs

***Mirad**ESS*